

Sporna meja.

Dr. Alojz Finžgar.

I.

Že po noveliranih določbah §§ 850—853 odz. so ločili primere, kjer o poteku meje ni bilo spora, a je obstajala bojazen, da se mejna črta zaradi pomanjkljivosti mejnih znakov zabriše, od primerov, kjer je meja postala že nejasna ali sporna.

Meja, o čije poteku sta si bila mejaša edina, se je v nespornem postopanju obnovila tako, da so se poškodovani mejniki nadomestili z novimi ali po potrebi postavili še neki mejniki na novo in se je tako potek mejne črte za bodoče jasno zaznamoval (obnova meje).

Če pa je bil položaj tak, da je o poteku mejne črte obstajala nejasnost ali celo spor, je nesporni sodnik po vladajočem mnenju smel izdati na zadevni predlog le začasno¹ odločbo, s katero je po načelih §§ 458—459 cpr. ugotovil obstoječe posestno stanje mejašev,² po nasprotnem mnenju³ pa se je celo to moglo doseči le na podlagi tožbe radi motene posesti.

Končna določitev meje, ki je postala nejasna ali sporna (poprava meje), se je izvršila v pravdi, odnosno izvršbi na podlagi posebne tožbe. Temelj te tožbe je nejasnost glede poteka meje, nje svrha odstranitev nejasnosti z določitvijo in zaznamovanjem mejne črte.⁴ Zadeva je spadala glede na §§ 49 št. 3, 81 sod. pr. v izključno pristojnost onega okrajnega sodišča, v čigar okolišu je ležala nepremičnina. Meja se je določila v prvi vrsti tam, do koder je segala prava ali publicianska (§ 372—374 odz.) lastnina mejašev. Ugotovitev, do kam sega lastnina, je že sama po sebi pokazala mejno črto, čeprav objekt actionis finium regundorum ni bil fundus, marveč fines.⁵ Če se meja na ta način ni dala

¹ Majaron, O obnavljanju in popravljanju mej. Sl. Pr. 1915, str. 231.

² Odločba z dne 21. febr. 1905, Spr. R. 179, Slg. 2967, Schwab: Über Vermarkung, Erneuerung und Berichtigung von Grenzen nach Österr. Rechte (Festschrift zur Jahrhundertfeier des ABGB 1. VI. 1911 II. del), str. 613. Stubenrauch, Kommentar 8. predelana izdaja, str. 1046, 1047. Burckhard: System des Österr. Privatrechtes 1883 § 127, op. 12, Neumann Kommentar (Cpr) 2. predelana izdaja, str. 87.

³ Krainz-Ehrenzweig, System 4. izdaja II, § 418.

⁴ Stubenrauch, str. 1049, op. 4; Randa, Besitz 1895, str. 261, op. 58. Dernburg: Das Sachenrecht des Deutschen Reiches und Preußens 1908, § 87, Dernburg, System des Römischen Rechtes 1911, § 192.

⁵ Randa, Besitz, str. 261, op. 58, Schwab, str. 615.

ugotoviti, je bila odločilna zadnja mirna posest, v zadnji vrsti pa delitev sporne ploskve po razmerju posesti „iz katere izvira zahtevke“ (§ 853 odz.).

Po pravilnejšem mnenju se je v glavnem odločalo o poteku meje že v pravdi. Sodba, s katero se je določila meja na podlagi lastnine, bi bila ugotovitvena sodba, ki učinkuje že sama po sebi, delitev sporne ploskve po zadnji mirni posesti ali posesti, iz katere izvira zahtevke, ni bila stvar pravde, marveč se je glede na § 351 ir. izvršila po izvršilnem sodišču.⁶ Zastopalo se je tudi mnenje,⁷ da se ima sodba glasiti zgolj tako, da je določiti mejo, vse drugo pa je potem stvar izvršilnega sodišča.

Glede spornega mejnega prostora sta bili poleg *actio finium regundorum* dopustni še *rei vindicatio* in *actio publiciana* (§ 851 odz. in fine).⁸

Soglasno je mnenje, da je bila ureditev, kot so jo vsebovale novelirane določbe §§ 850—853 odz., nejasna in nezadostna.

Vladni načrt novele k obč. drž. zakonu je gradil na določbah §§ 850—853 odz. Obdržal je glavna načela, po katerih se vrši poprava meje. Mesto zadnje mirne posesti naj bi bila odločilna zgolj posest, delitev sporne ploskve pa naj bi se izvršila po pravičnem preudarku sodišča „oziraje se na velikost ob spornem prostoru neposredno ležečih zemljišč.“ Značilnejša novota bi bila le ta, da se tudi poprava meje po posestnem stanju, ali z razdelitvijo sporne ploskve nakazuje v nesporno postopanje, da pa je ta ureditev le provizorična, ker je mogoče še v pravdi, s katero se uveljavlja močnejša pravica do spornega prostora, (lastnina, publicianska lastnina), doseči drugačno ureditev.⁹

Druga delna novela, cesarska naredba z dne 22. julija 1915 drž. zak. št. 208 je nesrečno črtala v vladnem osnutku pridržek pravde v tzv. bagatelnih mejnih sporih, to je sporih, pri katerih sporna mejna ploskev ne presega vrednosti 100 Kron. Tako je postala za določitev meje v takih sporih odločilna le zadnja mirna posest, ali če se ta ni dala ugotoviti, delitev sporne ploskve po pravični oceni sodišča, ne pa tudi lastnina.

⁶ Schwab, str. 618—622, Stubenrauch, str. 1051, 1052.

⁷ Neumann, Kommentar (ir.) 2. predelana izdaja, str. 1009, 1010, Krainz-Ehrenzweig § 418, Tilsch: Einfluss der Zivilprozessgesetze auf das ABGB, GZ 1899, str. 405.

⁸ Stubenrauch, str. 1049, Randa, Besitz, str. 261, op. 58, Schwab, str. 615, op. 35, Krainz-Ehrenzweig § 418, op. 12.

⁹ Glej besedilo načrta v Majaron, o. c.

Čl. 24 in 25 unp. sta uveljavila za celo državo predpise §§ 836 in 837 predosnove k obč. drž. zakonu kot materialno-pravno podlago za obnovo in popravo meja, ki naj velja dotlej, dokler ne stopi v veljavo enotni državljanski zakonik. To materialnopravno podlago izvajajo in dopolnjujejo predpisi §§ 275—285 np. Jugoslovanska zakonodaja se je v bistvu naslonila na avstrijsko drugo delno novelo. Glavna sprememba je v tem, da tudi pri bagatelnih mejnih sporih (do din 500) ni več izključen ozir na močnejšo pravico, pač pa se dokaz močnejše pravice ne izvaja naknadno v pravdi, marveč že v nepravdnem postopanju.

II.

Že rimsko pravo je poznalo mejne spore (*controversia de fine*). Med rimskimi zemljišči je bila 5 čevljev (*quinque pedes* 1'48 m) široka meja (*confinium*), ki je pripadala sosedoma do sredine. Ako se je meja zabrisala ali je postala sporna, sta mogla sosedu naperiti *actio finium regundorum*. Ker se je po civilnem in klasičnem pravu uporabljala ta tožba samo, če je bila sporna pet čevljev široka meja, je bil podan siguren kriterij za razlikovanje med *controversia de fine* in *controversia de loco*. Po postklasičnem pravu se je a. fin. reg. pričela uporabljati za vse mejne spore.¹

Zakon ne daje definicije mejnega spora. Obče znano je, da se na področju nepravdnega sodstva pogosto označujejo izvestni pojmi le indirektno ali z izrazi, ki nimajo one juridične klenosti, ki je lastna področju pravnega sodstva. Navzlic temu pa imajo tudi ti pojmi svoj določen pomen.

1. Po besedilu čl. 25 unp. gre za mejni spor tedaj, ako meje vobče ni moči več spoznati ali ako so sporne. To zakonsko besedilo obsega dva primera, a) primer, da zatrjujeta sosedu vsak svojo med seboj različno mejo, pri čemer nastane točno določen vmesni sporni prostor, (enostaven mejni spor), b) primer, da se sosedu ne moreta zediniti na isto mejo, ne da bi zatrjevala kako določeno mejo, ker si niti eden niti drug ni na jasnem o poteku meje (tkz. *Grenzverwirrung*).² Možna je tudi kombinacija, da en sosed zatrjuje določeno mejo, drugi sosed pa to mejo osporava, ne da bi sam povedal, kje teče po njegovem mnenju prava meja.³

¹ Korošec: Zgodovina in sistem rimskega zasebnega prava, 1. zv. § 56, str. 199.

² Glej Lapajne: Mnenja k predhodnemu načrtu drž. zak. za Kr. Jugoslavijo, izdaja Pravnika str. 362 (§ 11), in 361 (§ 3).

³ Hesse: Die Rechtsverhältnisse zwischen Grundstücksnachbarn 1880, str. 490. Drugače Schwab, str. 608.

Okolnost, da si eden ali drugi mejaš ali oba mejaša nista na jasnem o poteku mejne črte, ker mej ni moči več spoznati, je samo motiv, da med strankama ni enotnosti o vprašanju, kje poteka mejna črta,⁴ radi česar gre v vseh naštetih primerih v bistvu za isti pojem, pojem sporne meje.⁵

Ni važno, ali so bile meje kdaj poprej označene z mejniki.⁶ Če meje vobče še niso bile zaznamovane, bo tem lažje prišlo do nesoglasja o poteku mejne črte. Poprava meje ima po smislu zakona namen odstraniti to nesoglasje, najsi je nastalo iz tega ali onega vzroka.

Hantsch je zastopal mnenje, da gre le v primeru b) za pravi mejni spor, dočim gre v primeru pod a) za tako zvani nepravi mejni spor.⁷

Primeri, v katerih stranke ne vedo takoj spočetka označiti določene smeri glede poteka zatrjevanih mejnih črt, so bolj redki. Omejiti in vezati zakoniti pojem spornosti samo na primere pod b) je napačno.⁸ Tako po občem pravu kakor tudi po določbi § 853 odz. sta se razlikovali dve vrsti *actiones finium regundorum*: a. fin. reg. simplex, tožba na določitev prave meje vobče, (primer b) in a. fin. reg. qualificata, tožba, s katero se je zahtevala baš določena mejna črta, po kateri bi sporni prostor pripadal tožiteljevemu zemljišču (primer a).⁹ Uveljavljanje močnejše pravice do mejnega prostora (§ 280 np.) je itak možno samo v primerih b).¹⁰

2. Že samo osporavanje meje, ki jo zatrjuje en mejaš s strani drugega, ima za posledico mejni spor.¹¹ Četudi bi bilo stališče ene stranke evidentno neutemeljeno, je vendar meja sporna, kakor hitro imamo o vprašanju poteka meje

⁴ Schwab, 613.

⁵ Glej Lapajne: Mnenja § 3.

⁶ Klang: Kommentar II, 1. str. 911, Fliedner: Über die Erneuerung und Berichtigung der Grenzen nach der zweiten Teilnovelle zum ABGB, Not. Z. 1918, str. 143, 152, Stubenrauch, str. 1047, nasprotno Randa Besitz, str. 260, op. 56.

⁷ Grenzstreitigkeiten GZ 1916, št. 48, str. 398.

⁸ Odl. Stola sedm. odd. B z dne 20. apr. 1937, Pravni život 1937, št. 210.

⁹ Stubenrauch, str. 1050, Petschek, Juristische Vierteljahresschrift 1902, str. 185.

¹⁰ Lapajne: Spori za mejo. Zbornik X, str. 117, Mnenja, str. 361, 363. Hantsch: Grenzstreitigkeiten GZ 1917, št. 5., str. 55 k čl. I in fine, vladno obrazloženje k našim določbam, objavljeno v komentarju Žilič-Santek, str. 673.

¹¹ Fliedner, str. 143, 152. Schwab, str. 608.

dvoje različnih stališč. Wohlmeyer¹² je zagovarjal de lege ferenda stališče, da naj bi bili primeri, kjer je meja zakonito zaznamovana z mejnimi znaki, naštetimi v § 845 odz., odtegnjeni razmejitvenemu postopku, in je poskušal že tudi de lege lata utemeljevati, da se ne morejo smatrati kot sporne v smislu § 851/1 nov. odz. (= čl. 25/1 unp.) meje, ki so zaznamovane z mejnimi znaki v smislu § 845 odz.

Izraz sporen pomeni vobče položaj, ki nastopi, če ena stranka oспorava stališče druge. Med mejaši more veljati samo skupna črta kot meja njiju zemljišč. V tej edinosti, ki jo povzroči volja strank, ali ob nesoglasju sodna odločba, leži bistvo meje. Mejnim znamenjem ne pritiče značaj činjenice, ki ustvarja pravice, marveč služijo le razvidnostnim in dokaznim svrhām.¹³ Zastopalo se je mnenje, da je a. fin. reg. po svojem bistvu prejudicialna (ugotovitvena) tožba,¹⁴ ki gre tožitelju, če je zaradi negotovosti ali oспoravanja ogrožen izvesten njegov pravni položaj.¹⁵ Schwab¹⁶ izvaja, da je negotovost o poteku meje, okolnost, da mejo ni moči spoznati, pojmovati subjektivno. Določbe odz. v obliki 2. delne novele so eno in isto situacijo označevale enkrat (§ 851) z izrazom sporna meja,¹⁷ drugič (§ 853/1 odst.) z izrazom oспoravana meja.¹⁸

Na drugi strani pa je treba poudariti, da o mejnem sporu ni moči več govoriti tedaj, če je bil ta spor rešen s poravnavo, sodno ali izvensodno, ali s sodno odločbo.

Določbe §§ 277, 285/3 np. jasno kažejo stremljenje, da bi se mejni spor rešil na ta način, da se stranki sami zedinita glede poteka meje. Nobenega dvoma ne more biti o tem, da so tudi izvensodne poravnave o poteku meje možne in dopustne.¹⁹ Čim je bila med strankama dogovorjena neka

¹² Besitzstörungs- und Grenzberichtigungsverfahren (§§ 850—853 ABGB) Wert und Bedeutung gesetzlich vermarkter Naturgrenzen nach geltendem Recht und Spruchpraxis, Jur. Bl. št. 22 iz leta 1935.

¹³ Prim. Zdolšek: O obnavljanju in popravljanju mej, Sl. Prav. 1925, str. 4, Hesse, str. 484, 486.

¹⁴ Randa: Besitz, str. 254. Pojasnila justičnega ministrstva k II. avstr. del. noveli J. M. Verordnungsblatt 1915, str. 262, Schwab, str. 619, 620.

¹⁵ Schrutka: Grundriß des Zivilprozesrechtes, II. izdaja, str. 171.

¹⁶ Str. 607, 608.

¹⁷ Streitig.

¹⁸ bestritten.

¹⁹ Krainz-Ehrenzweig: System VI. izdaja I, 21, str. 142; Klang. Bemerkungen zu den sachenrechtlichen Bestimmungen der Zivilnovellen 1917, str. 107, Kom. II, 1, str. 911; Flieder, str. 145; Schwab, str. 621; Kecojević, Uredjenje međa (granice) po novom vanparničnom postopku, Policija 1937, št. 11—12, str. 561.

točno določena meja tako, da glede poteka te meje raz vidik dogovora ni več nikake nejasnosti, je s poravnavo (§ 1380 odz.) ustvarjen nov pravni položaj.²⁰ Nobena stranka ne more tega dogovora kratko malo ignorirati in z enostavnim osporavanjem te nove mejne črte oživeti svoj čas obstoječi spor o poteku mejne črte.²¹ Spor, ali je bila veljavno dogovorjena nova čisto določena meja, ni mejni spor, ki bi ga bilo reševati v nepravdnem postopku,²² marveč gre za stvar, ki jo je rešiti po redni pravni poti.²³ Pogoste so poravnave na mapno mejo. Širko²⁴ meni, da so take poravnave mogoče kot pogodbe na razsodnika-geometra v smislu § 672 cpp. ali kot nepopolne pogodbe, ki postanejo popolne šele tedaj, kadar je izvedenec že pokazal mejno črto v naravi.²⁵

Kar se tiče sodnih odločb, je pripomnit, da imajo v načelu pravno moč le za osebe, ki so sodelovale v postopanju (§ 18 np., 507 cpp.), in da učinkujejo le dotlej, dokler se ne spremeni pravni položaj, ki je bil podlaga odločbi.²⁶

5. Meja pomeni ono črto, do katere sega na eni strani zemljišče enega sosedu, na drugi strani pa zemljišče drugega, določa tedaj obseg zemljišč obeh sosedov.²⁷ Če se ta črta na eno ali drugo stran premakne, nastane izvestna pridobitev zemljišča enega sosedu na škodo drugega. Premaknitev mejne črte nastopi zlasti zaradi dogovorov med sosedu glede poteka mejne črte, ali zaradi priposestvanja. Nova mejna črta pa nastopi lahko tudi zaradi tega, ker je n. pr. en mejaš kupil nekaj sosednega zemljišča, ležečega ob svoječasnemu meji. Če se v primerih druge vrste pojavi spor, se ta spor radi okolišnosti, da gre za zemljišče ob svoječasnemu meji, bistveno ne razlikuje od vsakega drugega spora, ki se tiče vprašanja, ali je bil pridobljen izvesten kos zemlje (contro-

²⁰ Odl. 16. marca 1910, Slg 5000.

²¹ Odl. Stola sedm. 10. dec. 1929, št. 980, Zbirka dr. Vragović.

²² Klang, Kom. II, 1, str. 911.

²³ Odl. stola sedm. odd. B 21. dec. 1937, Slg 5000.

²⁴ Poravnava na mapno mejo, Slov. Prav. 1926, št. 3, 4, in 1930 št. 9, 10.

²⁵ Nasprotno odl. Stola sedm. odd. B z dne 24. nov. 1932, Sl. Pr. št. 376 in z dne 27. apr. 1925, Sl. Pr. št. 120. Flieder, str. 176 takih poravnav ne priporoča, ker se bo izvedenec redno naslanjal le na mapo, ki pa ni zanesljiv in vedno merodajen pripomoček.

²⁶ Rintelen: Grundriß des Verfahrens außer Streitsachen, 1914 str. 40, 41. Goršič Kom. (np.) str. 264, Schwab str. 619.

²⁷ Širko: O popravi in obnovi mej. Sl. Prav. 1920, str. 260; Za staro pravdo, Sl. Prav. 1925, str. 198; Zdolšek, Sl. Prav. 1925, str. 4; Schwab str. 605; Kecojevič, str. 562.

versia de loco). Spor posebnega značaja (controversia de fine) nastaja le v primerih prve vrste. Posebnost je v tem, da je izvor spora nejasnost o poteku meje, ki jo je treba odstraniti s tem, da se izreče, kod poteka meja in da se ta mejna črta zaznamuje.

Za mejni spor bo tedaj zlasti odločilno, da v ospredju spora ne stoji vprašanje pridobitve zemljišča, marveč vprašanje meje, kod je mejna črta prvotno potekala, ali se je mejna črta morda premaknila in zbog česa se je premaknila. Odločba avstr. vrh. sod. z dne 24. jan. 1954 SZ XVI, št. 18 poudarja, da gre za mejni spor, če se dva sosedata prepirata o tem, ali izvesten pas zemljišča spada k eni ali drugi stikajočih se parcel, ker je nejasnost v pogledu meje povzročila različno stališče sosedov o obsegu njih zemljišč in postavlja kot antitezo primere, kjer spor o pridobitvi izvestnega kosa zemljišča vpliva na potek meje. Schwab²⁸ meni, da gre pri mejnem sporu za obseg in obliko stikajočih se zemljišč, sporni mejni pas fungira le kot del enega ali drugega zemljišča, za pravico do spornega mejnega pasu nima niti eden niti drug nobenega posebnega pravnega naslova. Klang²⁹ še posebej poudarja, da gre za mejni spor tam, kjer je izvor spora nejasnost o tem, kod poteka meja, da pa na drugi strani ne gre za mejni spor, če se zahteva sporna mejna ploskev na temelju takega pravnega naslova, ki bi dajal pravico do nje tudi tedaj, če bi ta ploskev ne ležala baš ob meji. Enako Swoboda,³⁰ ki govori o takem pravnem naslovu, ki se tiče zgolj sporne ploskve, ne pa tudi ostalega zemljišča.

Navedeno je že, da jemlje okolnost, da se uveljavljajo za pravico do mejnega pasu izvestne posebne činjenice ali pravni posli, sporu za ta mejni pas značaj mejnega spora le tedaj, če gre za činjenice in pravne posle, ki niso specifična obmejnimi situacijam, kot so to zlasti priposestevanje³¹ in pogodbe, sklenjene med spornima strankama, ki imajo značaj poravnave glede mejne črte.³² Pri priposestvo-

²⁸ Str. 615, 617.

²⁹ Bemerkungen str. 121.

³⁰ Die Grenzberichtigung nach der zweiten Teilnovelle ZBl 1921, str. 424.

³¹ Drugače odl. 24. nov. 1925 SZ VII, št. 377: Ne gre za mejni spor, če ena stranka uveljavlja, da je izvenknjižno s priposestevanjem pridobila del sosednega zemljišča.

³² Presplošna je odločba z dne 29. jan. 1950 ZBl 1950, št. 147: Nesporno postopanje je predpisano za take mejne spore, kjer je izvor spora potek meje, ne pa na sporno ploskev se nanašajoči pravni čin (pogodba, priposestevanje in podobno).

vanju seže sosed z dejanskim uživanjem svojega zemljišča preko prvotne meje v sosedovo zemljišče in tudi pri dogovoru o poteku meje imata soseda pred očmi črto, ki naj loči njuna zemljišča. Na drugi strani gre predaleč mnenje, da spor za mejno ploskev le tedaj ni mejni spor, če soglašata obe stranki v tem, da so mejne črte sporne površine nesporne, da gre torej v sporu le zato, čigav je tisti točno omenjeni prostor, ki je postal zaradi priznanja prave obmejitve predmet zase in ni več del morebitne ostale površine.³³ Vsaj n. pr. pri vsaki kupni pogodbi lahko nastane primer, da prodajalec uveljavlja, da je prodal manj sveta, kot trdi kupec.

4. Obnovitev meje, ki obstoji v tem, da se na novo znanjuje meja, ki bi se utegnila zaradi poškodovanih ali manjkajočih mejnih znakov zabrisati tako, da bi postala nejasna ali sporna, predpostavlja, da sta si mejaša edina o poteku meje.

Mejni spor tudi ni podan tedaj, če gre za vprašanje, ali je pregraja, ki se nahaja med dvema sosednima zemljiščima n. pr. brazda, plot, jarek, zid (§ 854 odz.) last enega ali drugega soseda, ali skupna last, vobče če gre za spore tičeče se takih pregraj.³⁴ Ni važno, ali je pregraja v celoti postavljena na eno ali drugo sosedno zemljišče, ali pa je postavljena baš na mejno črto.

O sporu, ki se tiče pregraje, pa je seveda mogoče govoriti le tedaj, če nobena stranka ne uveljavlja, da se razteza njena lastnina še na svet, ki leži na drugi strani pregraje, tedaj če je v prostoru le pregraja in morda tudi še svet, na katerem stoji. Prav tako ne gre za spor, nastal iz mejnih naprav, če je sosed baš s tem, da je zgradil svoje zemljišče, šel preko prave meje svoje lastnine.

Pregraje (§ 854 odz.) se ne razlikujejo bistveno od mejnikov (§ 845 odz.). Tudi mejniki lahko stojе v celoti na zemljišču enega soseda.³⁵ Zidovi, plotovi se navadno postavljajo zato, da se zemljišče ogradi. S tem se seveda doseže tudi zamejitev. Brazde, jarki, mejniki le zamejujejo.

³³ Širko, Slov. Prav. 1925, str. 197, ki se zadevno naslanja na JMVBl 1915, str. 267, ki govori o prostorno točno določenem zemljišču kot nasprotju parceli, čije meje so dvomljive in sporne.

³⁴ Tudi Lapajne Zbornik X, str. 115, loči spore, ki nastajajo iz mejnih naprav (§ 854 odz.) od sporov o poteku mejne črte, glej tudi odl. stola sedm. odd. B z dne 25. jan. 1928, Sl. Prav. št. 170.

³⁵ Schwab, str. 607, op. 6.

že Schwab³⁶ in za njim Flieder³⁷ poudarjata, da veljajo po odz. za pregraje in mejnike slične ali celo enake določbe, zlasti da so mejniki, ki stoje tako, da poteka mejna črta preko sredine, kakor tudi skupne pregraje, skupna last, ki se načeloma ne da razdružiti (§ 844 odz.). Ker je svrha mejnikov baš razmejičenje in le razmejičenje, bo seveda tu položaj dokaj enostaven. Redko se bo pojavil spor, ali mejniki stoje na mejni črti. Drugače pri pregrajah, ki bodo le izjemoma postavljene kot tehnični znak, kje poteka mejna črta. Iz domnev, ki jih postavljata §§ 854 in 857 odz., pa je utemeljeno sklepati, da zakon izhaja iz stališča, da je zaradi pregraje nastal za sosede sličen položaj, kot če bi bila meja označena z mejniki. Zato naj se ta položaj predvsem razišče po zunanjih znakih.³⁸ Šele če to ne uspe, ali ne da zanesljivega rezultata, je eventualno raziskovati, kako je prišlo do pregraje, kdo jo je postavil, kam jo je postavil.³⁹ V dvomu bo tako pri mejnikih kot pri pregrajah padla odločitev, da so mejniki, pregraje skupne.

Iz navedenega izhaja, da je spor, tičoč se mejnih naprav v zakonu posebej urejen in da je tudi bistveno različen od mejnega spora.

5. Na splošno ni važno, ali so zemljišča, za katera je treba rešiti vprašanje, kod poteka meja, namenjena za poljedelske svrhe ali stavbišča in če so stavbišča zazidana, ali ne.⁴⁰

Po rimskem pravu je bila svrha a. fin. reg. ureditev meje med praedia rustica.⁴¹ Očividno pod vplivom rimskega prava se je v pogledu ureditve meje delala razlika med zemljišči. Flieder⁴² razlikuje med zemljiškimi in stavbenimi parcelami. Randa⁴³ med zemljišči in hišami, oziroma zgrad-

³⁶ Str. 606.

³⁷ Str. 134.

³⁸ Drugače Hesse str. 514, 515, odl. RG 20. jan. 1909, RGZ 70, 200 k § 921 DBGB: Skupnost se domneva šele tedaj, če ni glede na potek mejne črte jasno, da stoji pregraja na svetu enega ali drugega soseda.

³⁹ Često bo to brezuspešno, Hesse str. 515, št. 3, 2. odst.

⁴⁰ Klang Kom. II. 1 str. 911; odl. 4. nov. 1914, Slg 7100, odl. 26. maja 1908, Slg 4249.

⁴¹ Czychlarz Institutionen; Heilfron: Römisches Recht, Dernburg: Röm. R. § 192.

⁴² Str. 158.

⁴³ Besitz, str. 259, op. 53.

bami.⁴⁴ Lapajne⁴⁵ razlikuje med kmetskimi (pr. rustica) in mestnimi (pr. urbana) zemljišči, ne pove pa, kakšna zemljišča je šteti med kmetska oziroma meštna, marveč pravi, naj zadevo odloča sodnikov preudarek.

Člen 24 unp. govori o zemljiščih vobče in za kako razlikovanje med zemljišči ene ali druge vrste ne daje nobene opore. Priznati je, da so rodile potrebo posebnega postopka controversiae de fine podeželske prilike, kajti kjer so posamezna zemljišča pozidana ali obzidana in tako medsebojno oddeljena, se bo redko pripetilo, da bi se taka fiksna meja v teku časa premaknila.⁴⁶ Vendar je lahko sporna meja tudi tam, kjer je n. pr. zaradi zidu navidez jasna ali fiksna.

Navzlic temu je pravilno mnenje, da ne gre za mejni spor tedaj, če gre spor za zidovje dveh stikajočih se zgradb, vendar ne zaradi tega, ker so stikajoča se zemljišča zgradbe, marveč radi tega, ker gre za pregraje, za katere veljajo posebni predpisi §§ 854 in sl. odz.⁴⁷

6. O mejnem sporu je moči govoriti le tedaj, če se eno zemljišče neposredno dotika drugega.⁴⁸ Tega ni, če zemljišča loči javna reka ali cesta.⁴⁹ Odločba stola sedm. odd. B z dne 31. maja 1958 se nepravilno zadovoljuje z okolnostjo, da si sosed lasti svet preko javne poti. Moralo bi mu nesporno ali dokazano pripadati vsaj nekaj sveta preko javne poti.

⁴⁴ Enako Stubenrauch 7. izdaja, str. 1102; Žilič-Šantek, str. 61.

⁴⁵ Zbornik X, str. 124.

⁴⁶ Fliedner str. 158, op. 18; Dernburg: deutsch. R. § 87. Klang Kom. II, 1, str. 911.

⁴⁷ Stubenrauch 7. izdaja, str. 1102.

⁴⁸ Stubenrauch 8. izdaja, str. 1050; Klang Kom. II, 1, str. 911.

⁴⁹ Dernburg: Rom. R., § 192; Hesse str. 194; Heifron, str. 422.

(Konec prihodnjič.)